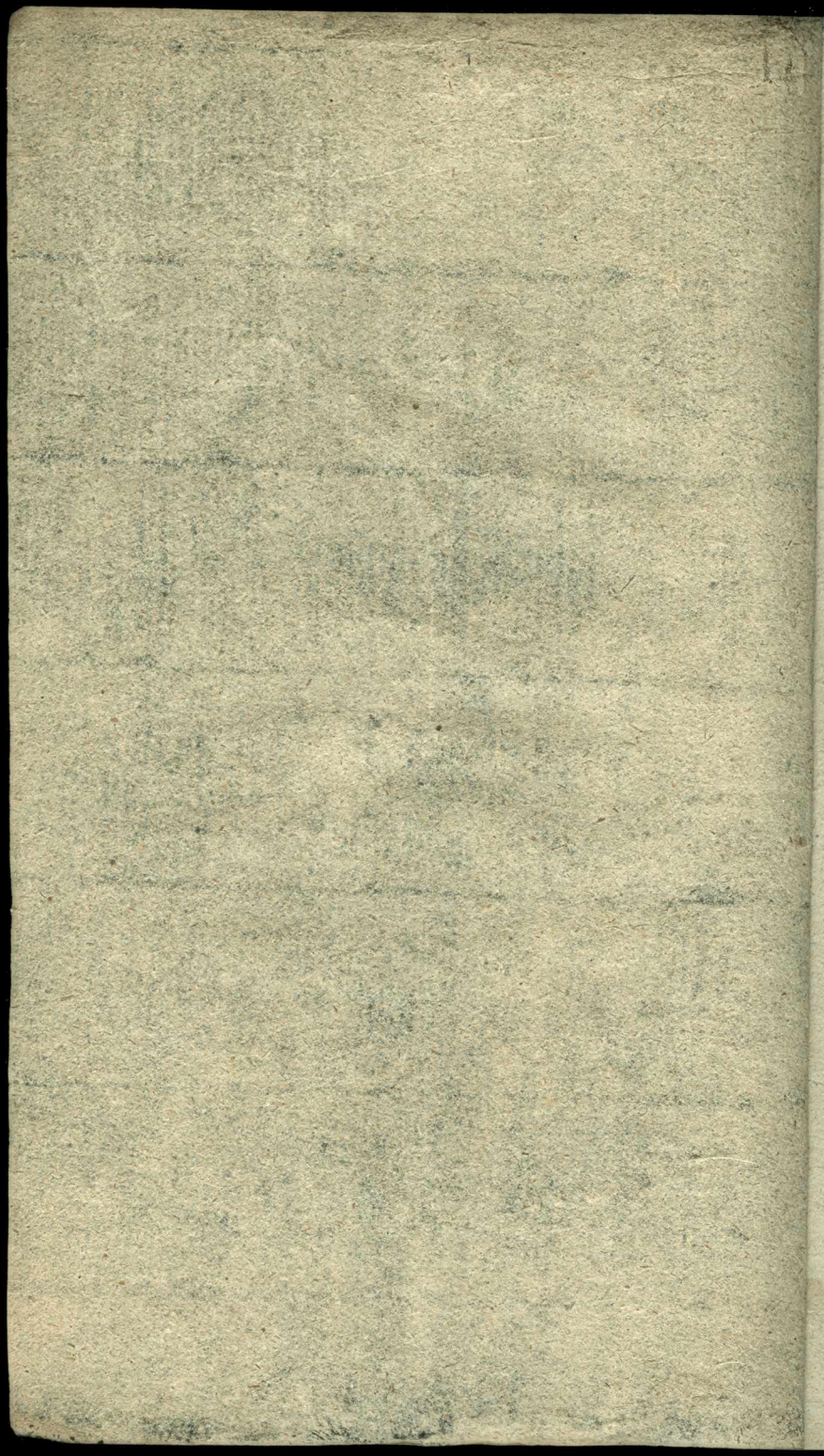

KNY-12-00062

ORATIO
EVNEBRIS
IN
EXSEQUIIS
MICHAELIS
SHORETICS
PRAXEOS CLINICAE PROF.
AB REGIA
SCIENTIARVM VNIVERSITATE
PESTINENSI
CELEBRATIS
DICTA
A
WENCESLAO TRNKA
DE KRZOWITZ
S. R. I. EQVITE AC PATHOLOGIAE PRO-
FESSORE PVBL. ET ORD.

PESTINI
TYPIS IOSEPHI GODOFREDI LETTNER,
AD FORVM PISCIVM IN DOMO TERPENDIANA.

M DCC LXXXVI.

KNY-18-00062

Quamquam ab eo retro tempore, ex quo Scientiarum hæc Universitas AUGUSTORUM munificentia præsentem in amplitudinem est evecta, virorum eruditione multiplici inclytorum jacturam semel iterum atque sæpius sumus perpeffi S. P. Q. Academice! nulla unquam tamen tam communem in nobis luctum excitavit, quam dum nuper admodum MICHAEL SHORETICS Praxeos clinicæ Professor, cui hodie parentamus, ac iusta persolvimus, vivere desiit. Nam quum alias in singulorum obitu præprimis ac fere tantum modo splendorem Universitatis nostræ haud parum obscuratum iri doluissetis; impræsentiarum & illud Vestrum non potuit non augere dolorem, atque communem efficere, quod unusquisque Vestrum non Clarissimum modo Virum,

)(2

sed

sed amicum quoque, ac vitæ valetudinis
que suæ defensores ejus in morte de-
fideret.

Hoc illud est, quod eo Vestras con-
vertit cogitationes ac studium, ut hodi-
erna die lugubris hic apparatus collato
ære conderetur, publicaue indiceretur
pro piis manibus supplicatio, atque mi-
hi provincia deferretur ei parentandi.

Quæ præclara Vestra voluntas plu-
rimorum urbem hanc incolentium mor-
taliū, ut ut nullo aut necessitudinis
vinculo domui vita functi aut officii ge-
nere nobis junctorum, ita commovit ani-
mos, ut suum illi cum nostro luctum
sociare cupientes, haud leviores se no-
bis jacturam in Cl. Viri obitu fecisse ta-
citi præsentia sua contestarentur, atque
haud obscuris innuerent indiciis, publi-
cum hunc dolorem ad omnes ex æquo
pertinere; ut qui ex vita MICHAELIS
SHORETICS parem propemodum no-
biscum ceperint utilitatem.

Qua singulari animorum consensione
adducor Academici, ut credam, MICHA-
ELEM SHORETICS fuisse innume-
rabi-

rabiliū hominū in commodū ab
 Auctore naturæ in hunc aspectabilem
 terrarum orbem datum, hanc in spem
 adolevisse, eamque quoad vixit, nun-
 quam fuisse frustratum, id quod vita
 ejus, vel strictim excussa abunde com-
 monstrabit.

Primam ille lucem Siegendorffii, in
 Comitatu Soproniensi IV Nonas Se-
 ptembres anno hujus seculi primo supra
 quadragesimum aspexit. Parentes ei ob-
 tigere non tenuis plane fortunæ, at
 neque vel opibus affluentes vel natalium
 splendore conspicui: quo factum est, ut
 tametsi liberalem domi ingenuamque
 educationem sit adeptus, potissimam ni-
 hilo secius fortunæ suæ partem proprio
 (ut ajunt) Marte atque laboris assidui-
 tate sibi pepererit. Enimvero jam inde
 ab adolescentia totum se erudiendis ali-
 orum liberis ita dedit, ut non sine qua-
 dam supremi rerum humanarum Arbi-
 tri providentia id temporis prima quo-
 dammodo in docendi munere jecerit
 fundamenta.

Absoluto demum in patria humani-
 orum literarum cursu actutum Vindo-

bonam liberalium artium ac scientiarum
emporium petiit, ubi exacto in Philo-
sophia biennio ad artem nostram salu-
tarem continuo adjecit animum, in qua
forte fortuna illustres ea tempestate ma-
gistros nactus tantos fecerat progressus,
ut non obscure appareret, singularem
ejus industriam nescio quid majus, quam
quod ad vulgarem praxeos medicæ usum
satis est, polliceri, facileque cuncti pro-
viderent, eum ad medicinam olim do-
cendam fore longe omnium aptissimum.
Nec spes fefellit; namque ubi non dum
evoluta quinquennio ex universo studio
medico publica coram Primoribus Fa-
cultatis Medicæ Vindobonensis edidisset
specimina, VIII Idus Septembres Ann.
1765, ætatis quarto ac vicesimo, me-
dicinæ Doctor solenni ritu creatur,
postquam tribus ante annis Patrem e-
phthisi amisisset. Tum haud ita multo
inde post, ut ne quid ad experientiam
in arte medendi, qua deinceps alios
erat imbuturus, deforet, militari in
nosocomio munus medici assistentis ei
delatum est. Inde vero anno post egres-
sus consilio, & hortatu Ill. Viri C R A N-
T Z I I privatos inter parietes medicinam
docere cocepit.

Ad.

Admirabilis ejus in gravissimis hujus doctrinae difficultatibus expediendis facilitas, limatum in dijudicandis morbis iudicium, plana concinnaque docendi ratio, tantam juventutis medicae multitudinem e vestigio ad privatam illius scholam allexerunt, ut horis in varias medicinae partes discipulis tradendas dirimendis dies, quam longi sunt, vix suffecerint. Oculatum me horum omnium testem habetis Academici; quippe qui ipse illum sub id tempus magistrum in medicina habuerim.

Hac tanta qua scientia qua experientia medica jam praeditum Patria, cuius ille maxima semper caritate tenebatur, jure quasi postliminii a Vindobonensibus repetiit, dum ipsum Incl. Comitatus Veszprimiensis pro cura valetudinis suorum habenda evocavit. Ibi quam eximia peritiae suae medicae documenta dederit, omnium cum aetatum tum ordinum homines etiamnum superstites satis superque testatum faciunt, nihilque illi in vita tulere gravius, quam dum fama illuc pervenit de Cl. Viri ad docendam Tyrnaviae medicinam discessu.

Incidit hic in annum 1770, quo primum scholæ medicæ in Hungariam auspiciis M. THERESIAE Aug. sunt introductæ. Hic ille nimirum annus est, qui Collegæ nostro amplissimum aperuit campum omne suum in patriam studium profundendi. Ex quo enim docendi provinciam adiit, nihil illi potius fuit, nihil antiquius, quam nullam vel negligere vel prætervidere opportunitatem oblatam, hic discentium progressum & commoda promovendi, illic afflictæ gentilium suorum valetudini succurrendi. Et vero quantum ad priores attinet, tantam in illis effingendis impendit solertiam, ut quum statæ publicis in collegiis horæ primis mox annis ad tam vastam rerum docendarum molem paucae viderentur, alias insuper domi suæ in discentium subsidium consecrarit. Quibus etiam rebus effectum est, ut toto licet septennio, quo Tyrnaviæ sumus commorati, schola medica clinico nosocomio destituta fuerit, ejus tamen discipuli in cognoscendis curandisque morbis evaserint versatissimi.

Verum enim vero haud intra solos discipulos doctrinæ peritiæque illius constitit

stitit utilitas; pauci mehercle sunt in Regia hac scientiarum Universitate Professores, qui ope consiliove Cl. Viri in adversa sua valetudine non fuissent aliquando adjuti: hoc Vos, qui præsto estis, hoc Vestræ conjuges, liberi, famulitium, haud gravate contestabuntur. Et quod ad summa facit laudis capita, ita singulis Vestrum suam addixit operam, ut sostrum ab nemine unquam acceptarit oblatum, ne dum poposcerit. Tantum enim abest, ut immoderata lucri cupidine unquam teneretur, ut multo potius omnem deformis hujus vitii suspicionem semper quam studiosissime declinaverit.

Neque diu ceteros etiam homines latere poterat hæc ejus præclara animi indoles ac succurrendi cuilibet innata proclivitas, felicesque curandis in morbis successus; nam vix seu Tyrnaviæ seu Budæ seu Pestini cœperat innotescere, quum jam confertim ad ejus ostium cives, oppidani, paganique alii ex aliis confluerent, labanti suæ valetudini præsidium petituri.

Dies me juxta ac verba deficerent
 S. P. Q. A. si facta omnia huc spectan-
 tia, quæ suapte natura in M. SHORE-
 TICS laudabilia fuere, oratione perfe-
 qui pro dignitate in animum induce-
 rem; quibus sane eo etiam magis super-
 sedendum duxi, quod neminem Vestrum
 adeo horum omnium inscium esse re-
 putem, qui hodie primum ea sibi a
 me referri gestiret.

His itaque missis, brevi nunc ser-
 mone complecti juvabit, quæ ad reliquam
 etiam MICHAELIS SHORETICS
 vitam collaudandam haud postremo loco
 sunt habenda. Quum enim sua in arte
 magnopere se se omnibus probarit, ad
 hanc alia quoque adjunxit domestica de-
 cora. Et ut a DEO T. O. M. exordiar,
 in hunc tam religiosus fuit, quam qui
 maxime, universamque suam domum
 ita ad leges Christianæ vitæ habuit ordi-
 natam, nihil ut ex illa pravi exempli
 unquam in aliorum vel oculos incurre-
 rit, vel aures dimanarit. Proximo au-
 tem religioni in DEUM loco summa
 erat in egenos misericordia ac benefi-
 centia, cujus vestigia, ubi ubi locorum
 viximus hætenus, nuspiam desiderata
 sunt.

sunt. Quanta denique in illo animi fuerit mansuetudo ac pacifice cum aliis vivendi studium, id opinor usque adeo in comperto est, ut prolixiori sermone haud egeat. Quæ quum ita sint, ceteras quoque virtutes ex hætenus in medium allatis suapte natura profluentes in illo perinde obtinuisse, clara consecutione conficitur.

His moribus hæc artis medicæ peritia annis XV amplius inter nos vitam exegit M. SHORETICS, plurimis utilem, nemini omnium gravem, ut non abs re longiori illum vita dignum optimus quisque judicavit; & quam forsitan ad feram usque ætatem erat prolaturus, si a docendi munere quam longissime abfuisset.

Postea enim quam a fatigiosa in Comitatu Veszprimiensi vitæ ratione ad sedentariam, quam severissimæ artis studium officiique genus poscebant, fecisset transitum, integram ante valetudinem non multo inde post pedetentim labascere persensit, & quod ut plurimum in subita vitæ mobilis in quiescentem mutatione evenire consuevit,
in

in ipso quoque anomala quædam ac velut ex insidiis valetudinem secundam laceffentia hæmorrhoidum molimina obrepere. Horum prima vis impetu in oculos facto molestam diutinamque, ac non sine magna artis peritia depellendam causavit inflammationem, deinceps etiam identidem recursantem: quademum abacta morbus ad pectus ac vitalia graviore cum discrimine se se abdens sputo sanguinis ex variis temporum intervallis præter opinionem oborto miserum sæpius conterruit.

Succrevire interea occulto suo germine pulmonum tubercula, immedicabile malum! Tyrnavia Budam traducta Universitate ægritudo asperiori sub cælo perpetim ab ipso tempore incrementa capere, atque inclinata jam ante valetudo modo hæmorrhoidum fluxu, modo hæmoptoe frequentiori, modo quartanæ febris accessionibus, sexcentisque aliis incommodis in dies magis pessumdari atque in præceps ire.

Verum si ullum in vita tempus fuit, quo ægrotus noster adversus tam multifaria vitæ cominus imminencia discrimi-

mina propulsanda omnes collegit vires, omnemque soteriæ artis iis objecit vim ac potestatem: tum illud profecto fuit A. A. dum hæc ipsa mala, facto velut cuneo, in se impetum moliri prospiciebat. Neque id quidem casso labore; nam aut cedere arti visus hostis, aut certe æquo Marte discessum, et induciæ tantisper datæ. Nec minus prospere Pestini in octavum decimum mensem res gesta.

Lapso autem hoc tempore omnia in pejus ruere visa. Quippe appetente jam vere pulmonibus ob tubercula & collecti vim puris sanguinem haud pro eo, ac par est, transmittere valentibus exitialis aquarum illuvies intima cerebri paulatim inundare (ut exanimis corporis penetralia scrutantibus patuit) ab eaque æger Collega insolitum hætenus ac subitum virium lapsum sentire, simulque capitis dolore ex intervallis tentari cœpit: accessere stomachi subversiones, quas paulo post excepit ominosa in pravum soporem proclivitas. Demum & deliria supervenientia præcipientis morbi magnitudinem palam aperuere.

At

At enim vel tum etiam nihil relis-
 ſum intentatum, quod ad tam atrox
 mali genus profligandum omnium secu-
 lorum experientia medica ſuppeditavit.
 Sed proh dolor! tanta ſe ſe morbi vis
 in ſingula pene momenta exſerebat, cui
 ne leniendæ quidem probatiſſima quæ-
 que præſidia adhibita fuere paria.

Quapropter quum omnem jam Cl.
 Viri ab interitu vindicandi ſpem undi-
 que ſuccifam eſſe liquido appareret, ipſe
 initis cum DEO rationibus ad æter-
 nitatis iter ſe accinxit, & V Nonas
 Mart. poſt horam nonam matutinam,
 annum ætatis quintum ſupra quadrage-
 ſimum agens, diem obiit ſupremum,
 omnium in animis deſiderio ſui relicto.
 Nam ut nihil de domeſtico lectiſſimæ
 conjugis ac ſeptem liberorum tutelæ
 obnoxiorum luctu ac lacrimis com-
 memorem; luxere, ſimul ac de illius
 obitu rumor percrebuit, omnes, ad
 quos vitæ ejus caritas utilitasve quaquā
 ratione pertinebat: Vos in collega ami-
 cum, diſcipuli magiſtrum, egeni bene-
 factorem, plerique valetudinis ſuæ af-
 ſiſtæ reſtauratore. Hinc tot lacrimæ
 funeri Cl. Viri undique impenſæ, dum

IV Nonas Mart. inclinato in vesperam die elatus est.

Amisimus itaque S. P. Q. Academi-
ce! jactura irreparabili MICHA ELEM
S H O R E T I C S, peritiæ medicæ fama
inclytum, amisimus communem omnium
amicum, amisere singuli prope Vestrum
suæ valetudinis fulcrum, amisere disci-
puli præceptorem, amisimus (ne digni-
tates, quas merito suo est adeptus, ta-
citus præteream) Philosophiæ olim Di-
rectorem, deinceps Facultatis Medicæ
seniorem, ac semel iterumque Deca-
num, & denique Almæ hujus Univer-
sitatis Rectorem emeritum: quibus omni-
bus Reip. literariæ nostræ muniis ita
præfuit, ut prudentiæ in rebus geren-
dis ac modestiæ in honorum usurpatione
laudem apud omnes fuerit consecutus.
Idcirco quum fatali moriendi lege
a nobis in perpetuum sit avulsus, quid
nobis porro factum est reliquum, quam
qui in vivis de nostra Rep. literaria sin-
gulisque nostrum tam bene est meritus,
ei ut nos superstites suprema pietatis
officia persolveremus? id quod hodierna
die pro aris Numinis, vivorum ac mor-
tuum judicis, cumulate est præstitum.

Ac-

Accipe et tu desideratissime Vir suprema hæc S. P. Q. Academici pro salute tua pietatis officia. Dolorem quidem tuo ex obitu conceptum tuique desiderium (ut humanis in rebus usu venit) longa aliquando dies leniet; at memoriam tui nostris in animis nulla unquam tempora oblitterabunt. Superest, ut extremum illud tibi ingeminemus
**VALE! NOS TE ORDINE, QUO
NATURA PERMISERIT, SE-
QUEMUR (*)!**

(*) Formula funerum Romanorum.

